

กิ่งก้อย มะลิโนล. (2552). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรวิญญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.สุภาพร ธนะชานันท์, อาจารย์อุษา ศรีจินดารัตน์.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเภทศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะเดิมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด 2) เพื่อแสวงหาตัวแปรเชิงเหตุที่สำคัญและปริมาณการทำนายตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นประเภทต่างๆ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 476 คน เป็นนักเรียนชาย 241 คน นักเรียนหญิง 235 คน เป็นนักเรียนจากโรงเรียนแบบอย่างพอเพียง 1 โรงเรียน จำนวน 258 คนและโรงเรียนไม่ใช่แบบอย่างพอเพียง 1 โรงเรียน จำนวน 235 คน ที่มีความใกล้เคียงกัน ทั้งด้านสถานที่ ประเภท ขนาดของโรงเรียนและภูมิภาคของนักเรียน

ตัวแปรอิสระที่ศึกษา กำหนดขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิดการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ตัวแปรอิสระชุดต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ประเภท คือ 1) ลักษณะสถานการณ์ 5 ตัวแปร คือ การรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนการรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัว การได้รับการฝึกอบรมเรื่องการประหยัดจากโรงเรียน และการปฏิบัติทางพุทธศาสนา 2) จิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร คือ สุขภาพจิตดี แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 3) จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร คือ ทศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีภูมิคุ้มกันคนที่ดี 4) ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิภาค 6 ตัวแปร คือ ประเภทโรงเรียน เพศ ผลการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาของบิดา และการศึกษาของมารดา และตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมการประหยัดเวลา 2) พฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย รวมตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ 19 ตัวแปร เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ 1) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ Two-way ANOVA และ Three-way ANOVA และทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe' Method) 2) วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐานและแบบเป็นขั้น (Standard and Stepwise Multiple Regression Analysis) ทดสอบสมมติฐานทางการวิจัยที่ตั้งไว้ 5 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติกระทำทั้งในกลุ่มตัวอย่างรวมและกลุ่มย่อยที่แบ่งตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิภาคของนักเรียนเพื่อให้ผลวิจัยที่ชัดเจนที่สุด

นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ กลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำ 3) กลุ่มนักเรียนที่เห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัวมาก พบในกลุ่มนักเรียนรวม 4) กลุ่มนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนไม่ใช่แบบอย่างพอเพียงแต่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการประหยัดจากโรงเรียนมาก พบในกลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง กลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ กลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูง กลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำ 5) กลุ่มนักเรียนที่เห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัวมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว พบในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง

ประการที่สี่ นักเรียนที่มีพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านพฤติกรรมประหยัดค่าใช้จ่ายมาก พบในกลุ่ม 1) กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง กลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง 2) กลุ่มนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนแบบอย่างพอเพียงพบในกลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง 3) กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการประหยัดจากโรงเรียนมาก พบในกลุ่มนักเรียนรวม 4) กลุ่มนักเรียนที่เห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัวมากหรือกลุ่มนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง พบในกลุ่มสำคัญ ได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่มารดาการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ 5) กลุ่มนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและเห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัวมาก พบในกลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนที่เรียนโรงเรียนไม่ใช่แบบอย่างพอเพียง กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ 6) กลุ่มนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง พบในกลุ่มนักเรียนรวม กลุ่มนักเรียนที่เรียนโรงเรียนไม่ใช่แบบอย่างพอเพียง กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ 7) กลุ่มนักเรียนที่เห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัวมากและมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง พบในกลุ่มสำคัญ ได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่เรียนโรงเรียนไม่ใช่แบบอย่างพอเพียง กลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

ประการที่ห้า ตัวทำนายในกลุ่มลักษณะสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะเดิม และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 11 ตัวแปร ร่วมกันทำนาย 1) พฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านพฤติกรรมประหยัดเวลา พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีภูมิคุ้มกันตนเองที่ดี ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการประหยัดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัว และสุขภาพจิตดี เป็นตัวแปรทำนายสำคัญตามลำดับที่สามารถทำนายพฤติกรรมการประหยัดเวลา โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 37.9 ในกลุ่มรวม ส่วนในกลุ่มย่อยทำนายได้สูงสุดร้อยละ 71.1 ในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนไม่ใช่แบบอย่างพอเพียง พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง การได้รับการฝึกอบรมเรื่องการประหยัดจากโรงเรียน และการมีภูมิคุ้มกันตนเองที่ดี เป็นตัวแปรทำนายสำคัญตามลำดับที่สามารถทำนายพฤติกรรมการประหยัดเวลา 2) พฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านพฤติกรรมประหยัดค่าใช้จ่าย พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง การ

มีภูมิคุ้มกันตนเองที่ดี การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมและการประหยัดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และการได้รับการฝึกอบรมเรื่องการประหยัดจากโรงเรียนเป็นตัวแปรทำนายสำคัญตามลำดับที่สามารถทำนายพฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 45.1 ในกลุ่มรวม ส่วนในกลุ่มย่อยทำนายได้สูงสุดร้อยละ 74.7 ในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนไม่ใช้แบบอย่างพอเพียง พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีภูมิคุ้มกันตนเองที่ดี สุขภาพจิตดี และการปฏิบัติทางพุทธศาสนา เป็นตัวแปรทำนายสำคัญตามลำดับที่สามารถทำนายพฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย

จากผลการวิจัยโดยรวมจึงเสนอแนะให้ 1) นำจิตลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีภูมิคุ้มกันตนเองที่ดี ไปสร้างเป็นกิจกรรมต้นแบบ และนำไปทำการวิจัยเชิงทดลองประเมินผล เพื่อสามารถนำกิจกรรมต้นแบบเหล่านี้ไปใช้กับนักเรียนลักษณะเดียวกันนี้ได้เหมาะสมในวงกว้างต่อไป 2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมเรื่องการประหยัดกับนักเรียนและควรดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพราะพบผลเด่นชัดว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการประหยัดจากโรงเรียนมากเกินผู้มีทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาก มีภูมิคุ้มกันตนเองที่ดีสูง มีพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจด้านเวลาและค่าใช้จ่ายมาก พบผลสำคัญในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ซึ่งจะส่งผลดีต่อทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งทางตรงและทางอ้อม